

2.3 Den Engelske Skole

International orden er for Den Engelske Skole en konsekvens af staternes fornuft og udviklingen af fælles regler og fundamentale institutioner. International orden er samtidig noget, som staterne og andre aktører værdsætter meget højt.

For Den Engelske Skole er eksistensen af et internationalt samfund centralt for forståelsen af international politik. Staterne har ikke alene nationale interesser, som antydtes af Realismen, men også fælles interesser og fælles værdier.

Stater har udviklet fælles normer og regler, som fremmer de fælles interesser og værdier, og de har etableret og udviklet fælles institutioner:

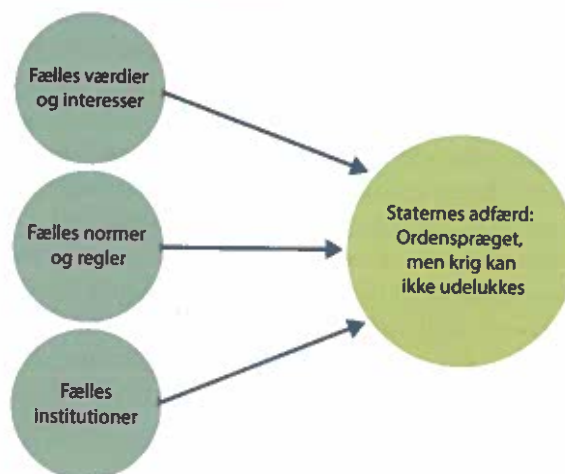
1. Internationale organisationer som FN og WTO
2. Fundamentale institutioner som diplomatiet, international ret, gensidig anerkendelse af suverænitet, stormagtsrollen og magtbalancen

Magtbalancen er hos Den Engelske Skole et resultat af koordinering og hensigt, og ikke blot en automatisk følge af anarki og konkurrence som hos Realismen.

Med et internationalt samfund, som er baseret på fælles værdier, regler og institutioner, kommer også et element af international orden: Regler og institutioner skaber fælles forventninger og mønstre i staternes adfærd.

Nogle af disse mønstre er flere hundrede år gamle. Fx den gensidige anerkendelse af suverænitet.

Selv om der ikke er international enighed om, hvad retfærdighed er, udgør idealerne om international retfærdighed et andet vigtigt mønster. Menneskerettighederne ses som et udslag af fælles idéer om retfærdig behandling af individet. Så der findes visse fælles forståelser og regelsæt vedrørende international retfærdighed samt fælles institutioner til fremme af reglerne.

Figur 2.7

Den Engelske Skoles teori om det internationale samfund: Fælles værdier, regler og institutioner former mønstrene i staternes adfærd.

Den Engelske Skole ser et ordenspræget internationalt samfund, med enkelte elementer af retfærdighed, baseret på historisk udviklede fælles værdier, regler og institutioner.

Hermed afvises Realismens forestilling om det internationale system som anarkisk og konfliktpræget. Argumentet er samtidigt et andet end Liberalismens udsagn om faktorer, der modererer effekterne af det anarkiske system.

Fælles interesser og værdier

De fælles interesser og værdier omfatter international fred og sikkerhed. En normal tilstand af international fred og sikkerhed er et mål for alle stater, også selv om enkelte stater af og til går i krig med andre stater.

Derfor er der bred international opbakning til FN's fredsbevarende arbejde. Respekt for staternes suverænitet og de internationale regler er også en fælles interesse. Desuden er samhandel og økonomisk stabilitet et fælles mål.

Der er flere fælles interesser og også en række fælles værdier. Men mange af dem deles ikke af samtlige stater i verden. Menneskerettighederne er et eksempel på værdier, der næsten er universelle.

I praksis krænkes menneskerettighederne ofte. Men idéer om menneskerettigheder kan sprede sig med moderne kommunikationsteknologi over grænserne. Samtidig kan de sætte andre, ofte traditionelle, værdier under pres og føre til modstand fra de pågældende samfund. Der er derfor kamp om menneskerettighederne og om international retfærdighed i bredere forstand.

Fælles normer og regler

De fælles regler findes i den internationale ret, også kaldet folkeretten, og de knytter sig til de fælles interesser og værdier. Suverænitetsprincippet i FN's Charter (Artikel 2.1) er et eksempel. Det generelle forbud mod militær magtanvendelse (Artikel 2.4) er et andet. De mange regler i den humanitære folkeret vedrørende folkemord, forbrydelser mod menneskeheden og krigsforbrydelser er et tredje. Dertil kommer fælles normer, som kan påvirke aktørerne, selv om de ikke har status som retsregler.

De fælles regler og normer står også centralt i Den Engelske Skoles teori om det internationale samfund. Der findes en lang række internationale regler og normer, og Den Engelske Skole argumenterer for, at staterne føler sig bundet af dem.

For det første fordi man taber status og prestige, hvis man bryder reglerne. For det andet fordi der er mulighed for at håndhæve reglerne gennem internationale domstole eller gennem internationalt diplomati, pres, sanktioner eller militær intervention.

Mange regler udvikles gennem FN, og mange regler fremmes eller håndhæves gennem FN-systemet. FN er derfor en nøgleinstitution i forståelsen af nutidens internationale samfund.

Det gælder også, når der opstår normkonflikter, for eksempel mellem staternes suverænitet og de humanitære regler, som skal beskytte befolkningsgrupper mod folkemord og andre uhyrlige overgreb. Her er det op til FN-systemet, særligt FN's Sikkerhedsråd, at veje såvel de forskellige normer som de forskellige politiske hensyn op mod hinanden.

Fælles institutioner

Den Engelske Skole ser de internationale organisationer i en større sammenhæng. Det gælder for eksempel FN, de mellemstatslige og strafferetlige domstole i Haag, de økonomiske institutioner som WTO samt de regionale organisationer som EU og Den Afrikanske Union.

Institutionerne får det internationale system til at antage karakter af et samfund: De fremmer international fred og sikkerhed, international orden, international retfærdighed, international samhandel og økonomisk stabilitet.

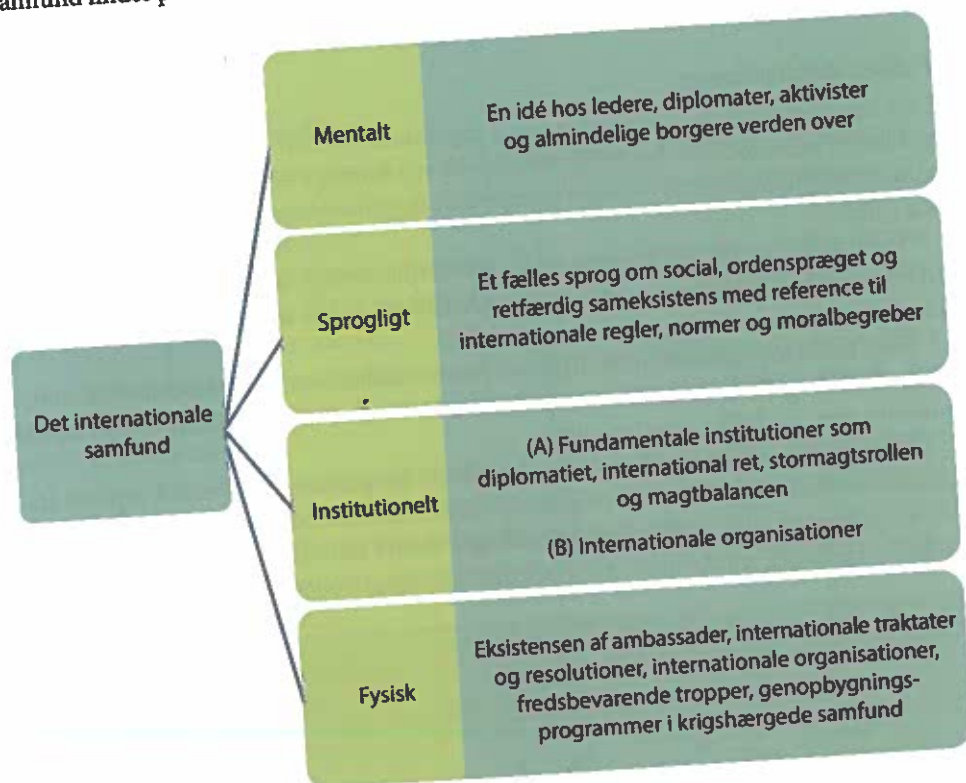
Men fælles institutioner findes også på et mere basalt niveau. Den Engelske Skole opererer således med fundamentale institutioner, som består af fælles principper og praksismønstre, der er udviklet over lang tid.

Diplomatiet indeholder eksempelvis en praksis om gensidig diplomatisk repræsentation (ambassader) og et sæt af normer for, hvordan man behandler andre landes diplomater og opfører sig i internationale forhandlinger. Andre centrale institutioner er international ret, gensidig anerkendelse af suverænitet, stormagtsrollen og magtbalancen.

Fundamentale institutioner

1. Diplomati som en international institution, der muliggør løbende dialog efter faste retningslinjer.
2. International ret som en institution, der muliggør fortolkning og udvikling af reglerne samt afsigelse af internationale domme, det vil sige et element af retshåndhævelse.
3. Gensidig anerkendelse af suverænitet som en institution, der muliggør fredelig sameksistens på basis af formel lighed og gensidig tillid.
4. Stormagtsrollen, som giver stormagterne særlige rettigheder og pligter, herunder et ansvar for opretholdelsen af international orden. Styrer de i fællesskab, taler man om koncert; styrer de hver for sig, taler man om indflydelsessfærer.
5. Magtbalancen som et sæt af principper og procedurer for en kontrolleret opretholdelse af en international ligevægt. Stormagternes permanente pladser i FN's Sikkerhedsråd, begrænsningen af spredning af atomvåben og våbenkontrolaftaler er eksempler på magtbalancen forstået som en institution, der er bygget oven på den strukturelle magtfordeling.

Samlet set er international politik ifølge Den Engelske Skole først og fremmest ordenspræget, og det internationale system har en samfundsmæssig karakter. Det internationale samfund findes på det mentale, sproglige, institutionelle og fysiske plan:

Figur 2.8
Det internationale samfunds dimensioner og grundelementer.

2.4 Konstruktivisme

For Konstruktivismen er verden hovedsageligt en social konstruktion. Den bestemmes ikke først og fremmest af de strukturer, som realismen peger på, nemlig anarki og magtfordeling, eller af den gensidige afhængighed, som Liberalismen peger på.

Individer skaber den internationale virkelighed. Derfor er det vigtigt, hvad der siges og gøres. Verden, eller international politik, konstrueres løbende af dem, der handler eller taler på vegne af stater og andre relevante aktører. Journalister, forskere, aktivister og i yderste konsekvens alle, som ytrer sig, er på den måde med til at skabe de internationale forhold.

rest ordens-
internationale

aktivister
over

præget og
reference til
begreber

er som
magtsrollen

tioner

tionale traktater
organisationer,
opbygnings-
samfund

Den bestemmes
anarki og magt-
å.

gt, hvad der siges
, der handler eller
re, aktivister og i
: de internationale

Konstruktivismen mener ikke, at nogle hændelser nødvendigvis følger af andre. Der findes ikke nogen determinisme i international politik. Den tolkning er i modstrid med særligt Realismen og i nogen grad Liberalismen.

Konstruktivismen er god til at indfange de forandringer, der sker i international politik. Når eksempelvis "krigen mod terror" kommer på alles læber og øverst på staternes dagsorden, eller når noget lignende sker vedrørende for eksempel pandemier, flygtningestrømme, klimaændringer og globalisering.

Konsekvenserne kan være meget fysiske og materielle, men årsagerne er den måde, der tales og tænkes på. Verden konstrueres.

Konstruktivismen er i opposition til Realismen og Liberalismen. Den har mere til fælles med Den Engelske Skole. Fra Den Engelske Skole har Konstruktivismen hentet en interesse for immaterielle faktorer som værdier, regler, normer, idéer og fundamentale institutioner samt en accept af, at man vanskeligt kan forudsige den internationale udvikling på længere sigt.

Men Konstruktivismen har stærk inspiration også fra diskursteori og talehandlings-teori, og der er mere fokus på identitet samt konstruktion og dekonstruktion af internationale begreber. Som det fremgår nedenfor, leder det frem til en anden konfliktforståelse end Realisternes.

Sikkerhedsliggørelse: Når problemer gøres til trusler

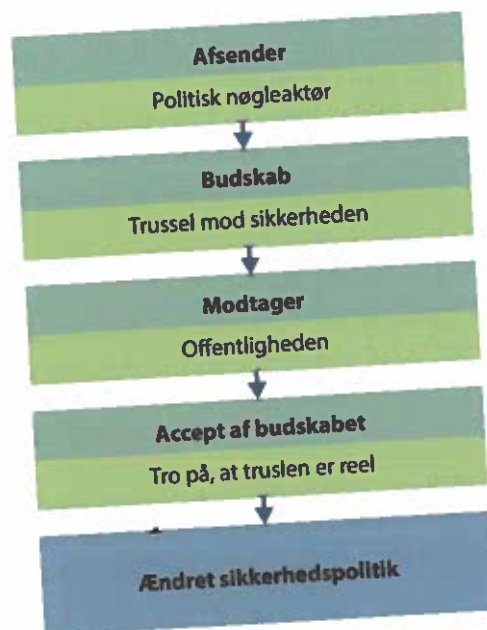
Den såkaldte Københavnerskole argumenterer for, at statens nationale sikkerhed, og trusler mod den nationale sikkerhed, ikke er objektive størrelser, men noget, der konstrueres mere eller mindre bevidst igennem en bestemt sprogbrug.

Når en politisk aktør anvender ordet sikkerhed, får argumenterne en ekstra styrke. Det bliver muligt at iværksætte ekstraordinære tiltag for at forsvare staten. Tiltag som militære angreb, vidtgående terrorlove eller brug af tortur kan være hævet over de sædvanlige demokratiske og retlige begrænsninger, simpelthen fordi det antages, at staten er truet og må forsvare sig.

Derfor er der ofte en politisk kamp om, hvad og hvem der bør anses for at være en trussel. I den politiske debat tager dette form af en sproglig kamp, hvor forskellige aktører søger at opnå dominans over andre trusselsopfattelser end deres egen.

Københavnerskolen analyserer sikkerhed og trusler ved at finde ud af, hvilke problemer eller udviklinger de politiske aktører udnævner til at være en trussel mod sikkerheden. Selve analysen drejer sig om at afkode den talehandling, der ligger i, at politiske aktører med ord ophøjer noget til at true sikkerheden.

Eksempelvis kan nævnes, da USA's præsident George W. Bush i januar 2002 udnævnte Iran, Irak og Nordkorea til at udgøre en ondskabens akse ("axis of evil") som optakt til krigen mod Irak i 2003. Københavnerskolen er en teori for dagsordenfastsættelse. Metodisk hviler teorien på en kommunikationsmodel:

Figur 2.9
Københavnerskolens sikkerhedspolitiske analyse.

Ifølge Københavnerskolen findes der mindst fire trin i en sikkerhedspolitisk analyse:

1. Analyse af afsenderen bag budskabet.
2. Analyse af budskabet, det vil sige den sprogbrug, der anvendes om truslen, og de argumenter, der fremføres, samt de midler, der foreslås brugt til at imødegå truslen.
3. Analyse af, hvem budskabet retter sig imod.
4. Afklaring af, om budskabet accepteres af det publikum, det er rettet imod: Lykkes talehandlingen?

Københavnerskolen er et redskab til at få rede på det politiske kredsløb omkring sikkerhedspolitikken – hvem siger hvad, hvordan, til hvem og med hvilken effekt? Den egner sig til at udstille overfladiske eller ligefrem demagogiske tilgange til sikkerhed.

Sikkerhedsliggørelse betegner den proces, hvor nogen eller noget gøres til en trussel mod statens overlevelse, selv om dette ikke nødvendigvis er tilfældet. Den normale politik ("low politics") bliver til sikkerhedspolitik ("high politics"). Ekstraordinære politiske tiltag og spilleregler træder i kraft. I yderste konsekvens i en form for undtagelsestilstand.

I modsætning hertil betegner "afsikkerhedsliggørelse" den proces, hvor "high politics" gøres til "low politics" igennem sprog og handlinger, som nedtoner den pågældende trussel.

Figur 2.10
Global Politisk Økonomi: Samspillet mellem økonomi og politik.

2.6 Et overblik over teorierne

Vi kan nu genkende og adskille de fem teorier, selv om der er et vist overlap imellem dem. Det er også muligt at forholde teorierne til hinanden på en måde, som giver et samlet overblik over de centrale elementer og faktorer i international politik.

Realismen er den forenkende og pessimistiske teori, som forudser vedvarende magtbalancepolitik og konkurrence ud fra antagelser om det internationale system som et anarki.

Liberalismen er den mere optimistiske teori, som ganske vist køber realisternes antagelse om et anarkisk system, men med forventninger om, at dette anarki modereres til fordel for internationalt samarbejde grundet staternes gensidige afhængighed, forekomsten af internationale organisationer og udbredelsen af demokrati.

Den Engelske Skole er den historiske og sociologiske teori, som afviser forestillingen om et anarkisk internationalt system, og argumenterer for tilstedeværelsen af en grundlæggende orden i et internationalt samfund, som er baseret på fælles normer, regler og institutioner.

Konstruktivismen er den mere radikale og kritiske teori, som argumenterer for, at international politik på godt og ondt er, hvad beslutningstagere og iagttagere gør det til gennem tale og handling.

Global Politisk Økonomi er den teori eller tradition, der interesserer sig for samspillet mellem økonomi og politik.